

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณในยุคนิว نرمัล
ของโรงเรียนมัธยมศึกษา
The Need to improve the Budget management of the Secondary
school in New normal

วาทีณี สุรนารณ์¹, พิมล วิเศษสังข์², อุดมพันธ์ พิชญ์ประเสริฐ³
Watinee Suranart¹, Pimon Wisetsang², Udompan Pichprasert³

¹นักศึกษาลัทธิศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
Master of Education Program in Educational Administration, Sisaket Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: watinee.sura63@sskru.ac.th

²⁻³ อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

Lecturer, Faculty of Education, Sisaket Rajabhat University

บทคัดย่อ

รัฐจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้กับการศึกษาในฐานะที่มีความสำคัญสูงสุดต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ โดยจัดสรรเป็นเงินงบประมาณเพื่อการศึกษา ในลักษณะเงินอุดหนุนทั่วไปเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคลที่เหมาะสมแก่ผู้เรียนการศึกษาภาคบังคับและการศึกษาขั้นพื้นฐาน การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ก่อเกิดรูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีต หรือ ยุคนิว نرمัล ที่วิถีชีวิตของผู้คนเปลี่ยนแปลงไป เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มีนโยบายให้โรงเรียนปรับเปลี่ยนการบริหารงบประมาณในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เพื่อให้การใช้งบประมาณนั้นสอดคล้อง และเกิดประโยชน์สูงสุดในยุคนิว نرمัล ผู้เขียนพบว่า การบริหารงานงบประมาณโรงเรียนมัธยมศึกษา มีขอบข่ายงานที่เกี่ยวข้อง 4 ด้าน คือ ด้านการเงิน ด้านการบัญชี ด้านการพัสดุ และการควบคุมผลการดำเนินงาน ในยุคนิว نرمัลนี้ มีโรงเรียนมัธยมศึกษาต้องมีการเปลี่ยนแปลงการบริหารจัดการในด้านต่าง ๆ ได้แก่ โรงเรียนต้องมีแผนงบประมาณเพื่อจัดสรรวัสดุครุภัณฑ์สำหรับรักษามาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ต้องมีการดำเนินการทางด้านบัญชีที่ถูกต้องตามกระบวนการและเป็นปัจจุบัน การมีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการ ในทุกขั้นตอนต้องเป็นไปตามกระบวนการ มีหลักฐานสามารถตรวจสอบได้ ดังนั้น ความต้องการจำเป็น จึงเป็นเครื่องมือในการบริหารที่มีประสิทธิภาพสามารถนำไปกำหนดแผนงานที่มีความสอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงาน และมีความชัดเจนในการดำเนินงาน สามารถให้คำตอบแก่บุคคลทั่วไปเกี่ยวกับการนำทรัพยากรไปใช้ในการพัฒนางานและสร้างความมั่นใจได้ว่าการปฏิบัติสนองความต้องการขององค์กรอย่างแท้จริง จึงมีการนำแนวคิดการประเมินความต้องการจำเป็นมาใช้ในการพัฒนา เพื่อกำหนดกลยุทธ์และแนวทางแก้ไขปัญหา โดยใช้เทคนิค PNI Modified ในการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา เพราะผลการวิจัยในทุกขั้นตอนจะให้ข้อมูลที่รองรับการตัดสินใจของผู้บริหาร

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น; นิว نرمัล; การบริหารงานงบประมาณ; การบริหารงานงบประมาณ
โรงเรียนมัธยมศึกษา

ABSTRACT

The government allocates the budget for education as the highest priority, for sustainable development the country. The epidemic of coronavirus disease 2019 (COVID-19) has created a new normal that is different from the past or the new lifestyle. that people's changed lifestyles. There has been changes in various fields, especially to use digital technology. have a policy for schools adjust budget management in the situation of the epidemic of Coronavirus Disease 2019 (COVID-19). the author found Secondary School Budget Management have four related frameworks: finance, accounting, procurement and operating performance control. The secondary schools that require changes management in new normal, including: Schools must have a budget plan to allocate supplies for the coronavirus disease 2019 (COVID-19) prevention measures. Accounting procedures must be accurate and update. use technology to management. Every step must follow the process, have verifiable evidence. So the needs assessment is effective management tool, can used to formulate plans that are consistent with the needs of the organization. it's clear and can answers people about how to use resources to improve work and ensure the organization's needs. Therefore, the concept of needs assessment was applied in the development. To formulate strategies and solutions. using techniques to prioritize problems The findings in all steps to provide information to support management decisions.

Keywords: The Need; New normal; Budget management; Budget management of Secondary school

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 หมวด 5 มาตรา 54 บัญญัติไว้ว่า รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาค บังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก 6 เมษายน 2560) และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 2 มาตรา 10 ได้ระบุว่าการจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และหมวด 8 มาตรา 60 (1) ระบุว่าให้รัฐจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้กับการศึกษา ในฐานะที่มีความสำคัญสูงสุด ต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ โดยจัดสรรเป็นเงินงบประมาณเพื่อการศึกษา ในลักษณะเงินอุดหนุนทั่วไปเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคลที่เหมาะสมแก่ผู้เรียนการศึกษาภาคบังคับ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก 19 สิงหาคม 2542) และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 28/2559 เรื่องให้จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 15 ปี โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ข้อ 2 ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด เติริยมการเพื่อจัดให้เด็กก่อนวัย

เรียนได้รับการดูแล และพัฒนาทางร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาโดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ และ ข้อ 3 ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 15 ปี ให้มีมาตรฐานและคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 133 ตอนพิเศษ 136 ง 15 มิถุนายน 2559)

รัฐจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้กับการศึกษาในฐานะที่มีความสำคัญสูงสุดต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ โดยจัดสรรเป็นเงินงบประมาณเพื่อการศึกษา ในลักษณะเงินอุดหนุนทั่วไปเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคลที่เหมาะสมแก่ผู้เรียนการศึกษาภาคบังคับและการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดโดยรัฐและเอกชนให้เท่าเทียมกัน จากบทบัญญัติดังกล่าวรัฐบาลได้จัดสรรเงินงบประมาณเพื่อเป็นเงินอุดหนุนให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหน่วยงานอื่นที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แจ้งจัดสรรงบประมาณ กิจกรรม การสนับสนุน ค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษา ตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นรายสถานศึกษาจำแนกตามระดับการศึกษาให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทราบและแจ้งให้สถานศึกษาทราบเพื่อเตรียมการจัดซื้อ จัดหา จัดกิจกรรมต่อไป ทั้งนี้ จะโอนงบประมาณดังกล่าวให้แก่หน่วยเบิกจ่ายเพื่อดำเนินการโอนงบประมาณเข้าบัญชีเงินอุดหนุนของสถานศึกษาทุกแห่ง เพื่อให้สถานศึกษาดำเนินการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564) สถานศึกษามีอิสระในการบริหารจัดการงบประมาณในสวนของที่ตั้งไว้สำหรับสถานศึกษาตามที่ได้รับกำหนดวงเงิน และได้รับมอบอำนาจจากเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตามหลักเกณฑ์ที่เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนด ทั้งนี้ยกเว้นงบประมาณในหมวดเงินเดือน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดำเนินการจัดสรรและแจ้งผ่านสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และจ่ายเงินงบประมาณ เงินอุดหนุน ให้แก่สถานศึกษาเพื่อใช้จ่ายเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนโดยการโอนตรงถึงสถานศึกษา (หน่วยตรวจสอบภายใน, 2561) สถานศึกษามีฐานะเป็นหน่วยงบประมาณและหน่วยบริหารการเงินของตนเอง มีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดูแล ทั้งนี้การบริหารงบประมาณของสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล ได้กำหนดให้สถานศึกษาสามารถจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้งการจัดหารายได้จากการให้บริการที่ต้องนำมาใช้ในการบริหารจัดการ เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาที่ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีต่อผู้เรียน เพื่อให้การบริหารงบประมาณ การเงิน และบัญชีของสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล สอดคล้องกับหลักการดังกล่าวประกอบกับเจตนารมณ์ของกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ โดยปลัดกระทรวงศึกษาธิการ หรือ เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วแต่กรณี ต้องกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจของตนไปยังสถานศึกษา ผ่านกฎกระทรวงกำหนด หลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 ประกอบกับ ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเรื่องการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการการศึกษาของเลขาธิการคณะกรรมการ

การศึกษาขั้นพื้นฐานไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2550 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556)

การระบาดของโรคติดเชื้อ COVID-19 ส่งผลกระทบต่อไปทั่วโลก สร้างความตื่นตระหนกให้กับผู้คน เราควรก้าวพ้นจากการทำอะไรไม่ถูกในช่วงเริ่มแรกมาเป็นการคำนึงถึงหลักการ แล้วกำหนดเป็นนโยบาย ป้องกันและควบคุมในระยะยาว (Zhang Wenhong, 2563) ในห้วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) รัฐบาลจึงได้กำหนดมาตรการป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งทำให้สังคมไทยต้องปรับเปลี่ยนชีวิตให้เข้ากับวิถีชีวิตใหม่ หรือ New Normal จึงมีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินการให้มีความปลอดภัยทั้งต่อตัวผู้เรียน ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นไปได้ด้วยความเรียบร้อย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563) การระบาดของโรคโควิด 19 เริ่มเกิดขึ้นในประเทศจีน ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีผู้ป่วยรายแรกที่เกิดนอกประเทศจีน หลังจากนั้นมีการระบาดไปทั่วโลก นับเป็นการระบาดที่รุนแรงครั้งหนึ่งในประวัติศาสตร์โลก มนุษย์ ทุกประเทศจึงมีมาตรการในการป้องกันและต่อสู้กับโรคร้ายนี้ ประชาชนให้ความร่วมมืออย่างดีในการปรับพฤติกรรมต่าง ๆ มาตรการที่ใช้ดำเนินการในการต่อสู้กับโรคร้ายนี้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิต มีการพัฒนาใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเข้าช่วยเพื่อลดระยะห่าง (Social distancing) ทำให้กระทบกับวิถีชีวิต สังคม ที่ต้องปรับตัวครั้งสำคัญ จนกล่าวว่าเป็น ชีวิตวิถีใหม่ หรือ New normal (ยง ภู่วรวรรณ และ ยืน ภู่วรวรรณ, 2564) จากการเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 หรือ COVID-19 ทั่วโลก จนทำให้สภาพความเป็นอยู่ของคนไทยกำลังก้าวเข้าสู่ภาวะ New Normal (ภาวะปกติแบบใหม่) ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย ซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย ทำให้บางธุรกิจหรือองค์กรในประเทศต่างก็ประสบปัญหา และประชาชนก็ตกอยู่ในสภาพหวาดกลัว จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่องค์กรภาครัฐต้องมีการปรับกลยุทธ์การดำเนินงาน (สำนักสิริพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2563) มาตรการที่บรรเทาผลกระทบจากโควิด-19 ในช่วงที่เกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งเกิดผลกระทบต่อทุกภาคส่วน กรมบัญชีกลางได้กำหนดหลักเกณฑ์ แนวทาง และวิธีปฏิบัติ รวมทั้งการอนุมัติกรณีต่าง ๆ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐและผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินการได้อย่างคล่องตัว ต่อเนื่อง และเป็นการบรรเทาผลกระทบในช่วงที่เกิดเหตุการณ์ดังกล่าว (กรมบัญชีกลาง, 2563)

การจัดทำสารสนเทศที่จะเป็นประโยชน์ในการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาได้นั้นต้อง อาศัยหลักการประเมินความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) เพื่อเป็นการระบุความต้องการ จำเป็นของบุคลากร เมื่อประเมินแล้วสามารถเห็นถึงความต้องการจำเป็นระดับองค์กร ซึ่งผู้บริหาร สามารถเลือกความต้องการจำเป็นนั้นมาวางแผนเพื่อดำเนินการ และปรับปรุงพัฒนาส่วนที่ขาดอยู่ให้ สมบูรณ์ (สุวิมล ว่องวานิช, 2562) โดย Witkin และ Altschuld (1995) กล่าวว่า ความต้องการจำเป็น คือ ความแตกต่างหรือ ช่องว่าง (gap) ระหว่างสิ่งที่เป็นอยู่ (what is) หรือ สภาพที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และ สิ่งที่จะควรจะเป็น (what should be) หรือสภาพที่พึงปรารถนา ซึ่งจะได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุง และพัฒนา

จากที่กล่าวมาข้างต้น เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นบนโลกอย่างการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เป็นการตกย้ำแนวคิดที่ว่า สถานการณ์แพร่ระบาดของ COVID-19 ทำให้เห็นถึงสัญญาณเตือนว่าโลกจะไม่เหมือนเดิมอีกต่อไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563) มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่องค์กรภาครัฐต้องมีการปรับกลยุทธ์การดำเนินงาน (สำนักสรีรพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2563) การบริหารงบประมาณมีความสำคัญต่อประสิทธิผลในการบริหารงานในสถานศึกษา “ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณในยุคนิวนอร์มัลของโรงเรียนมัธยมศึกษา” จึงเป็นหัวข้อที่ผู้เขียนเลือกศึกษา เพื่อนำผลการศึกษาเป็นข้อมูลในการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณ พัฒนางค์กร และพัฒนาประเทศ ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องนำไปใช้ในการวางแผน และกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาต่อไป

ความต้องการจำเป็น

Scriven, Michael, and Jane Roth (1977) กล่าวว่า need หมายถึง ช่องว่างระหว่างความเป็นจริงกับความพึงพอใจ ถ้าเขียนเป็นประโยคว่า A need X. หมายความว่า “ถ้าไม่มี X แล้ว A จะอยู่ไม่ได้” หรือ “ถ้าอยู่ได้ ก็ต้องอยู่ในสถานะที่ไม่น่าพึงพอใจ” แสดงว่า X มีอิทธิพลต่อ A ทำให้ A ได้รับประโยชน์ ในที่นี้ X จึงเป็นความต้องการจำเป็น

Nufeldt & Guralnik (1988) ให้ความหมายในพจนานุกรมของ Webster ว่า “needs” หมายถึง สิ่งที่เป็นประโยชน์ซึ่งขาดแคลนและเป็นสิ่งที่ต้องการหรือปรารถนาจะได้

Kaufman, Rojas และ Mayer (1993) กล่าวว่า การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการที่ใช้เพื่อระบุช่องว่างระหว่างผลที่เกิดขึ้นในปัจจุบันกับที่ปรารถนาจะให้เกิด แล้วจัดลำดับความสำคัญของช่องว่างดังกล่าว จากนั้นเลือกช่องว่างที่สำคัญที่สุดมาเป็นประเด็นที่ต้องดำเนินการต่อไป

Altschuld (1995) กล่าวว่า ความต้องการจำเป็น คือ ความแตกต่างหรือช่องว่าง (gap) ระหว่างสิ่งที่เป็นอย่าง (what is) หรือ สภาพที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และ สิ่งที่ควรจะเป็น (what should be) หรือสภาพที่พึงปรารถนา ซึ่งจะได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุง และพัฒนา

Rouda และ Kusy (1995) ให้ความหมายว่า เป็นการสำรวจที่เป็นระบบของสิ่งที่มีอยู่กับสิ่งที่ควรจะเป็นเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานของบุคคลและ/หรือองค์กร

Dick, w., Carey, L., & Carey, J. O. (2001) กล่าวว่า การประเมินความต้องการจำเป็น เป็นกระบวนการเชิงระบบ สิ่งที่ต้องวิเคราะห์ประกอบด้วยปัญหาและความต้องการ

Mc.Caslin, N.L. & Tibeziinda, J.P. (2006) ให้ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็นว่า เป็นกระบวนการที่เป็นระบบสำหรับการจัดลำดับความสำคัญและการตัดสินใจที่สัมพันธ์กับการวางแผน การพัฒนาและการปฏิบัติการในโครงการ การประเมินความต้องการจำเป็นเป็นการกำหนดช่องว่างระหว่างสิ่งที่เป็นอย่างกับสิ่งที่ควรจะเป็นของผลลัพธ์ของโครงการ และการจัดลำดับสำคัญของการ

ต้องการจำเป็นนั้น โดยเน้นการตัดสินใจจากการจัดลำดับความสำคัญบนพื้นฐานของข้อมูลที่ได้รับจากบุคคลที่น่าจะได้รับผลกระทบ

อัญชลี เรือนแก้ว (2560) กล่าวว่า การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการที่ดำเนินการ เพื่อระบุช่องว่างระหว่างสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็น แล้วนำช่องว่างดังกล่าวมาจัดลำดับความสำคัญ แล้วเลือกความต้องการจำเป็นนำไปแก้ไขต่อไป

วิจิต อิมอารมย์ (2561) กล่าวว่า การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง สภาพปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อบุคคลหรือหน่วยงาน ซึ่งได้จากการเปรียบเทียบสภาพที่เป็นอยู่ปัจจุบันกับสภาพที่ต้องการคาดหวังให้เป็น

สุวิมล ว่องวานิช (2562) กล่าวว่า การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการที่เป็นระบบซึ่งใช้เพื่อกำหนดความแตกต่างระหว่างสภาพที่มุ่งหวังกับสภาพที่เป็นอยู่จริง ส่วนใหญ่จะเน้นที่ความแตกต่างของผลลัพธ์ (outcome gaps) จากนั้นมีการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความแตกต่างนั้น และเลือกความต้องการจำเป็นที่สำคัญมาแก้ไข

กิ่งแก้ว เกตุสม (2563) การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการในการประเมินความแตกต่างระหว่างสภาพจริงที่เป็นอยู่ กับสภาพที่ควรจะเป็น แล้วนำความแตกต่างที่ได้จากการประเมินมาจัดลำดับความสำคัญ เพื่อใช้ เป็นแนวทางสำหรับการวางแผนแก้ไขปัญหา และดำเนินการต่อไป

สรุปได้ว่า ความต้องการจำเป็น หมายถึง ความต้องการที่แท้จริง ซึ่งวิเคราะห์จากความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบันกับสภาพที่คาดหวังหรือสภาพที่ควรจะเป็น มีกระบวนการที่เป็นระบบในการหาความต้องการจำเป็น เพื่อให้ได้ข้อมูลในการตัดสินใจเลือกหาวิธีการแก้ไขหรือพัฒนาได้ตรงกับสภาพที่เป็นอยู่จริง

หลักการของการประเมินความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวานิช (2562) กล่าวว่า ไม่ว่าจะเป็นที่คณะของนักวิชาการใด การประเมินความต้องการจำเป็น จะอยู่บนพื้นฐานหลักการ 2 ประการ ดังนี้

1 หลักความแตกต่าง (discrepancy) อาจออกแบบกระบวนการประเมินความต้องการจำเป็นให้มีการเปรียบเทียบข้อมูลสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็น หรือออกแบบโดยมีนัยของความแตกต่างแฝงอยู่ ด้วยการระบุสถานะที่ไม่พึงประสงค์ แต่ไม่ได้เก็บข้อมูลในเชิงเปรียบเทียบ เนื่องจากสภาพที่พึงประสงค์กำหนดได้โดยไม่จำเป็นต้องเก็บข้อมูล เช่น ความหิว การเจ็บป่วย อย่างไรก็ตาม ความแตกต่างนั้นไม่ได้บ่งบอกว่าเป็นความต้องการจำเป็นเสมอไป ขึ้นอยู่กับการกำหนดระดับความสำคัญของเป้าหมายที่พึงประสงค์

2 หลักความสำคัญ (importance) สิ่งที่เป็นความต้องการจำเป็นมีความสำคัญมาก ต้องได้รับการตอบสนอง และความต้องการจำเป็นนั้นต้องได้รับการจัดลำดับความสำคัญ (needs prioritization) โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย

เครื่องมือเก็บข้อมูล

การสร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูล มี 2 รูปแบบใหญ่ ๆ Witkin (1984) ได้เสนอรูปแบบของคำถามสำหรับการประเมินความต้องการจำเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่

1 รูปแบบการตอบข้อมูลชุดเดียวหรือการตอบสนองเดียว (Single-Response Format) รูปแบบของการให้ตอบข้อมูลแบบสนองเดี่ยว ปรากฏในแบบสอบถามที่มีข้อความให้ตอบในรูปมาตรฐานค่า โดยให้ตอบคำถามเพียงชุดเดียว ดังปรากฏในตัวอย่างต่อไปนี้

ท่านมีความต้องการจำเป็นในประเด็นต่อไปนี้อยู่ในระดับใด

ข้อความ	ระดับความต้องการจำเป็น				
	1	2	3	4	5
1. ความรู้ด้านภาษาอังกฤษ					
2. ความรู้ด้านคณิตศาสตร์					
3. ความรู้ด้านภาษาไทย					

หมายเหตุ 1 = น้อยที่สุด 2 = น้อย 3 = ปานกลาง 4 = มาก 5 = มากที่สุด

2 รูปแบบการตอบข้อมูลสองชุดหรือการตอบสนองคู่ (Dual-Response Format) รูปแบบของการให้ตอบข้อมูลแบบตอบสนองคู่ปรากฏในแบบสอบถามที่มีข้อความให้ตอบในรูปมาตรฐานค่า โดยให้ตอบข้อมูลสองชุด เช่น ให้ระบุสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่ควรจะเป็น ดังปรากฏในตัวอย่างต่อไปนี้

จงระบุระดับความรู้ที่ท่านมีอยู่จริงในขณะนี้และระดับที่ท่านคาดหวังตามข้อรายการต่อไปนี้

ข้อความ	สภาพที่เป็นจริง					สภาพที่ควรจะเป็น				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
1. ความรู้ด้านภาษาอังกฤษ										
2. ความรู้ด้านคณิตศาสตร์										
3. ความรู้ด้านภาษาไทย										

หมายเหตุ 1 = น้อยที่สุด 2 = น้อย 3 = ปานกลาง 4 = มาก 5 = มากที่สุด

การจัดลำดับความต้องการจำเป็น

Witkin (1984) ได้เสนอแนะว่า การประเมินความต้องการจำเป็นต้องมีการจัดลำดับความต้องการจำเป็น เพื่อประโยชน์ต่อการวางแผนที่จะสนองความต้องการของผู้เกี่ยวข้องมากที่สุด

สุวิมล ว่องวาณิช (2562) กล่าวว่า นักวิชาการหลายคนพยายามคิดหาวิธีการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น เพื่อให้ได้ผลที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด เนื่องจากกิจกรรมสำคัญของการกำหนดความสำคัญของความต้องการจำเป็น คือ การจัดลำดับความสำคัญ ทั้งรูปแบบการตอบสนองเดี่ยว (Single-Response Format) และรูปแบบการตอบสนองคู่ (Dual-Response Format) ดังนี้

1 การจัดลำดับข้อมูลแบบการตอบสนองเดี่ยว ได้แก่ ข้อมูลที่ผู้ตอบเลือกตอบข้อความในแบบสอบถามเพียงส่วนเดียว โดยอาจถามว่า ข้อความนี้มีความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับใด หรือ ท่านมีความต้องการจำเป็นด้านนี้มาน้อยเพียงใด วิธีที่นิยมใช้ อาทิ วิธีการจัดเรียงลำดับตามค่ามัธยฐานสำหรับมาตรแบบกลุ่ม (Category Scales) วิธีการสร้างมาตราประมาณช่วงขนาด (Magnitude Estimation Scaling : MES) วิธีการกำหนดน้ำหนักคะแนนรายคู่ (Paired-Weighting Procedure : PWP) และวิธีการจัดเรียงลำดับความสำคัญด้วยการ์ด (Card Sort)

2 การจัดลำดับข้อมูลแบบการตอบสนองคู่ มักปรากฏในแบบสอบถามที่มีข้อความให้ตอบในรูปแบบมาตราประมาณค่า โดยให้ระบุข้อมูลทั้งสองชุดคือ ระดับของสภาพที่เป็นอยู่จริงและสภาพที่ควรจะเป็น รูปแบบนี้สร้างขึ้นโดยมีพื้นฐานแนวคิดของการนิยามความต้องการจำเป็นตามโมเดลความแตกต่าง (discrepancy model) วิธีการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น โดยแยกออกเป็นกลุ่มวิธีคือ กลุ่มวิธีที่ใช้หลักประเมินความแตกต่าง กลุ่มวิธีที่ใช้หลักการของการวิเคราะห์ ข้อมูลที่มีหลายส่วนประกอบ และกลุ่มวิธีกำหนดน้ำหนักความต้องการจำเป็น

กลุ่มวิธีที่ใช้หลักประเมินความแตกต่าง วิธีการที่ใช้หลักประเมินความแตกต่างพบว่าเป็นที่นิยมใช้กันมาก เป็นวิธีที่มีรากฐานมาจากการประเมินความต้องการจำเป็นที่ใช้โมเดลความแตกต่าง ซึ่งมีการรวบรวมข้อมูลแบบการตอบสนองคู่จากมาตรวัดที่แสดงระดับความสำคัญ (I = Importance) ของข้อความนั้น เปรียบเสมือนค่าที่บอกระดับของ “What Should Be” และมาตรวัดที่แสดงระดับที่ข้อรายการนั้นได้รับการตอบสนองหรือระดับสัมฤทธิ์ผล (D = Degree of Success) ที่เป็นอยู่ในขณะนั้น เปรียบเสมือนค่าที่บอกระดับของ “What Is” สูตรในการคำนวณระดับความต้องการจำเป็นแต่ละวิธีมีดังนี้

1. วิธี Mean Difference Method (MDF) กำหนดโดยหาผลต่างของค่าเฉลี่ยของ I และค่าเฉลี่ยของ D บางคนเรียกวิธีนี้ว่า rank order of difference scores

$$MDF = I - D$$

2. วิธี Priority Needs Index (PNI) เป็นวิธีการเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นซึ่งพัฒนาขึ้นมาโดยใช้ค่าสถิติในรูปดัชนีที่สามารถบอกค่าต่ำสุดและสูงสุดได้ Lane, Crofton และ Hall (1983) ได้สร้างดัชนี ชื่อว่า Priority Needs Index (PNI) ซึ่งดัดแปลงมาจากวิธีการเรียงตำแหน่งความต้องการจำเป็นจากความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของสภาพที่คาดหวังกับที่เป็นอยู่จริง (mean difference) โดยการถ่วงน้ำหนักของผลต่างของค่าเฉลี่ยระหว่าง I และ D ด้วยน้ำหนักความสำคัญของ I

$$PNI = (I - D) \times I$$

I หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพที่ควรจะเป็น

D หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริง

3. วิธี Priority Needs Index (PNI) แบบปรับปรุง เป็นสูตรที่ปรับปรุงจากสูตร PNI ดั้งเดิม โดยนำลักษณะ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช เป็นวิธีการให้ค่าผลต่างของ $(I - D)$ แล้วหารด้วยค่า D เพื่อควบคุมขนาดของความต้อการจำเป็นให้อยู่ในพิสัยที่ไม่มีช่วงกว้างมากเกินไป และให้ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เมื่อใช้ระดับของสภาพที่เป็นอยู่เป็นฐานในการคำนวณค่าอัตราการพัฒนาเข้าสู่สภาพที่คาดหวังของกลุ่ม

$$PNI_{Modified} = (I - D) / D$$

4. การวิเคราะห์เมทริกซ์ (matrix analysis) เป็นวิธีการวิเคราะห์ที่เน้นการเสนอผลการดำเนินงานของหน่วยงานในส่วนที่เป็นจุดแข็งและจุดอ่อนที่ควรได้รับการพัฒนา โดยการแบ่งตารางออกเป็น 4 ช่อง แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพที่มุ่งหวัง (หรือเรียกว่าเกณฑ์ที่ควรจะเป็น) และสภาพที่เกิดขึ้นจริง จุดที่ใช้แบ่งอาจเป็นค่าเฉลี่ยของคะแนนสูง-ต่ำที่กำหนด หรือเกณฑ์ที่ผู้ประเมินเห็นว่าเหมาะสมที่จะเป็นจุดตัด (cut-off score)

นิวนอร์มัล

ราชบัณฑิตยสภา (2563) ได้บัญญัติศัพท์และเผยแพร่ในเว็บไซต์ของราชบัณฑิตยสภาว่า คำว่า New normal จะบัญญัติว่าอะไรดี คำนี้เป็นภาษาอังกฤษ จึงต้องไปดูความหมายใน Oxford Dictionary ซึ่งให้คำจำกัดความว่า “A previously unfamiliar or typical situation that has been standard, usual or expected”. หมายถึง สถานการณ์หรือปรากฏการณ์ ที่แต่เดิมเป็นสิ่งที่ไม่ปกติ ผู้คนไม่คุ้นเคย ไม่ใช่มาตรฐาน ต่อมาเมื่อเกิดเหตุหรือวิกฤตบางอย่างทำให้มีการเปลี่ยนแปลง มีผลทำให้สถานการณ์หรือปรากฏการณ์นั้นกลายเป็นสิ่งที่ปกติและเป็นมาตรฐาน คนไทยใช้ New normal อย่างแพร่หลาย ในขณะที่มีการระบาดของโรค โควิด-19 โดยมีคำหมายถึง พฤติกรรมหรือวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป อย่างไรก็ตามการใช้ New normal ทั้งในการเปลี่ยนแปลงของ เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงของ ภูมิอากาศ New normal จึงมีความหมายเป็นพลวัต และใช้ได้หลายบริบท คณะกรรมการบัญญัติศัพท์นิเทศศาสตร์ได้บัญญัติคำนี้ไว้แล้วว่า ความปกติใหม่ ฐานวิถีชีวิตใหม่ ซึ่งให้ความหมายที่ชัดเจนเกี่ยวกับ พฤติกรรมหรือวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป แต่ไม่สามารถนำไปใช้กับการเปลี่ยนแปลงอย่างอื่นเช่นด้าน เศรษฐกิจและการเมืองหรือภูมิอากาศ ที่มีตัวอย่างในพจนานุกรมภาษาอังกฤษได้ คณะกรรมการจึงมี

ความเห็นร่วมกันว่าน่าจะเขียนทับศัพท์ภาษาอังกฤษว่า “นิวนอร์มัล” ซึ่งจะใช้ได้ในทุกบริบทและสื่อความหมายได้ดีกว่า อย่างไรก็ตามคณะกรรมการบัญญัติศัพท์นิเทศศาสตร์ได้บัญญัติคำนี้ไว้แล้วว่า ความปรกติใหม่, ฐานวิถีชีวิตใหม่ คณะกรรมการจึงมีความเห็นว่าสามารถใช้สองคำนี้ได้ด้วย สรุป New normal = นิวนอร์มัล, ความปรกติใหม่, ฐานวิถีชีวิตใหม่

เย็น ภู่วรรณ (2564) กล่าวในบทเรียนออนไลน์ ชีวิตใหม่และความฉลาดทางดิจิทัล (New Normal Life and Digital Quotient) บทเรียนออนไลน์ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ความว่า New normal หมายถึง การดำเนิน ทำกิจกรรม การปฏิบัติต่าง ๆ ที่แต่เดิมไม่คุ้นเคย หรือไม่รู้จัก ไม่เคยใช้ แต่จำเป็นต้องใช้ และมีใช้กันทั่วไป จนเป็นปกติ วิถีปฏิบัติใหม่ จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบเศรษฐกิจครั้งใหญ่ การทำกิจกรรมบางอย่าง ซึ่งแต่เดิมไม่ค่อยได้พบเห็น กลายมาเป็นสิ่งที่พบเห็นกันจนคุ้นเคยเป็นเรื่องธรรมดา

กล่าวได้ว่า ยุคนิวนอร์มัล หมายถึง รูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีต พฤติกรรมหรือวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป อันเนื่องมาจากมีบางสิ่งมากระทบ จนแบบแผนและแนวทางปฏิบัติที่คนในสังคมคุ้นเคยอย่างเป็นปกติและเคยคาดหวังล่วงหน้าได้ต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีใหม่ภายใต้มาตรฐานใหม่ที่ไม่คุ้นเคย ในที่นี้สิ่งมากระทบคือ การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) จึงอาจกล่าวได้ว่า ยุคนิวนอร์มัล คือ รูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ หรือวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป อันเนื่องมาจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

Zhang Wenhong (2563) กล่าวว่า เดิมองค์การอนามัยโลก (WHO) ตั้งชื่อไวรัสชนิดนี้ว่า 2019-nCoV ซึ่งเป็นชื่อที่ใช้เรียกชั่วคราว โดย n หมายถึง novel (ใหม่) CoV ย่อมาจาก coronavirus ต่อมาได้ประกาศชื่อที่เป็นทางการสำหรับใช้เรียกโรคทางเดินหายใจที่เกิดจากเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ ว่า COVID-19 (โควิด-ไนท์ทีน) ซึ่งมาจากชื่อย่อในภาษาอังกฤษของคำว่า coronavirus disease โดย CO แทน corona, VI แทน Virus, D แทน disease และ 19 แทน 2019 สามารถติดต่อจากคนสู่คน เส้นทางการสำคัญคือผ่านทางละอองฝอยจากการไอหรือจามรดกันโดยตรง และการสัมผัสใกล้ชิด ระยะฟักตัวของโรคคือ 1-14 วัน ส่วนใหญ่ 3-7 วัน อาการสำคัญคือ มีไข้ อ่อนเพลีย ไอแห้ง ผู้ป่วยบางรายมีอาการคัดจมูก น้ำมูกไหล ท้องเสีย ฯลฯ ผู้ป่วยส่วนหนึ่งอาจมีเพียงไข้ต่ำ อ่อนเพลียเล็กน้อย ฯลฯ หากอาการหนัก หลังจากติดเชื้อหนึ่งสัปดาห์มักจะหายใจลำบาก ผู้สูงอายุและผู้ป่วยด้วยโรคอื่นอยู่ก่อนมีโอกาสหายน้อย

Zhong Nanshan (2563) กล่าวว่า โรคทางเดินหายใจเฉียบพลันรุนแรงจากการติดเชื้อโคโรนาไวรัสสายพันธุ์ใหม่ 2019 องค์การอนามัยโลกตั้งชื่อว่า COVID-19 ที่มีจุดเริ่มต้นที่เมืองอู่ฮั่นได้แพร่ระบาดไปทั่วประเทศจีนและบางประเทศแล้ว คนที่ได้รับวินิจฉัยว่าติดเชื้อมีจำนวนมากกว่าโรคซาร์สที่เกิดขึ้นในปี 2003 และมีอัตราการเสียชีวิตจำนวนหนึ่ง สืบเนื่องจากจุดเด่นที่สามารถ “แพร่จากคนสู่คน” ดังนั้นในวันที่ 31 มกราคม 2020 องค์การอนามัยโลกจึงยืนยันว่าโรคดังกล่าวเป็น “ภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขระหว่าง

ประเทศ (Public Health Emergency of International Concern ย่อว่า PHEIC) ซึ่งพิสูจน์ให้เห็นถึงความรุนแรงและความซับซ้อนของโรคระบาดในครั้งนี้

Zhou Wang (2563) กล่าวว่า โครonavirus ที่ถูกค้นพบใหม่คือ coronavirus สายพันธุ์ใหม่ที่กลายพันธุ์ชนิดหนึ่ง (กลุ่มเบตา coronavirus) องค์การอนามัยโลกตั้งชื่อมันว่า 2019-nCoV คณะกรรมการระหว่างประเทศว่าด้วยอนุกรมวิธานวิทยาของไวรัส (International Committee on Taxonomy of Viruses) ตั้งชื่อว่า SARS-CoV-2 เนื่องจาก coronavirus เกิดการกลายพันธุ์ของแอนติเจน (antigenic variation) เกิดเป็น coronavirus สายพันธุ์ใหม่ ผู้คนยังขาดภูมิคุ้มกันต่อสายพันธุ์ไวรัสกลายพันธุ์ตัวใหม่ ๆ ประกอบกับเชื้อสามารถแพร่ได้หลายวิธี จึงเป็นเหตุให้เกิดการระบาดของโรคปอดอักเสบจาก coronavirus สายพันธุ์ใหม่ อาการเริ่มต้นของโรคปอดอักเสบจากการติดเชื้อ coronavirus สายพันธุ์ใหม่ส่วนใหญ่จะเป็นไข้เป็นอันดับแรก แต่ผู้ป่วยบางรายก็ไม่มีไข้ มีเพียงอาการหนาวสั่นและอาการทางระบบทางเดินหายใจเท่านั้น ควบคู่กับไอแห้ง อ่อนเพลียหายใจติดขัด ท้องเสีย เป็นต้น ส่วนอาการน้ำมูกไหลและไอมีเสมหะจะพบได้น้อย ผู้ป่วยจะค่อย ๆ มีอาการหายใจลำบาก อาการของโรคจะพัฒนาไปเร็วมากในรายที่รุนแรง ภายในเวลาไม่กี่วันอาจเกิดกลุ่มอาการหายใจลำบากแบบเฉียบพลัน ซึ่งกจากการติดเชื้อในกระแสเลือด (septic shock) มีภาวะเลือดเป็นกรดและการแข็งตัวของเลือดทำงานผิดปกติ อาการเริ่มต้นในผู้ป่วยบางส่วนไม่รุนแรง อาจมีไข้และอาการอื่น ๆ หรือไม่ก็มีก็ไม่ได้ ผู้ป่วยส่วนใหญ่รักษาตัวจนหาย แต่มีจำนวนน้อยที่อาการรุนแรงถึงขั้นวิกฤตจนเสียชีวิต

มาตรการสำคัญ

ศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉิน/สำนักสื่อสารความเสี่ยงฯ กรมควบคุมโรค (2564: 24) กล่าวว่า มาตรการ D-M-H-T-T-A ได้แก่

D : Distancing เว้นระยะระหว่างบุคคล หลีกเลี่ยงการสัมผัสกับผู้อื่น

M : Mask wearing สวมหน้ากากผ้า หรือหน้ากากอนามัยตลอดเวลา

H : Hand washing ล้างมือบ่อยๆ จัดให้มีจุดบริการเจลล้างมืออย่างทั่วถึงเพียงพอ

T : Temperature ตรวจวัดอุณหภูมิร่างกายก่อนเข้าใช้บริการ เพื่อคัดกรองผู้ให้บริการที่อาจไม่สบาย

T : Testing ตรวจหาเชื้อโควิด 19

A : Application ติดตั้งและใช้แอปพลิเคชัน “ไทยชนะ” และ “หมอชนะ” ก่อนเข้า-ออกสถานที่ทุกครั้ง

กล่าวได้ว่า เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งเป็นโรคติดต่อร้ายแรง และอาจทำให้เสียชีวิต รัฐบาลและหน่วยงานต่าง ๆ จึงมีการวางมาตรการในการดูแลป้องกัน และจัดการโรคระบาด ซึ่งมาตรการเหล่านี้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต นำสู่วิถีใหม่ สู่ยุคนิวนอร์มัล

การปรับตัวในยุคนิวนอร์มัล

นำชัย ชีววิวรรธน์ (2563) กล่าวว่า การที่ผู้คนส่วนมากถูกบังคับให้ต้องกักตัวอยู่แต่ในบ้าน อาจจะทำให้สร้างนิสัยและความเคยชินใหม่ได้ ทั้งการสั่งของออนไลน์ ไม่ว่าจะของกินหรือของใช้ ความกลัวโรคระบาดที่มากับการใช้มือหยิบจับ จะไปกระตุ้นการเติบโตของแอปพลิเคชันจ่ายเงินหรือกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ (E-Wallet) ซึ่งสะดวกกว่า ปลอดภัยกว่า

สันติธาร เสถียรไทย (2564) กล่าวว่า หลังยุคโควิด ส่วนหนึ่งเพราะสถานการณ์บังคับ ทำให้องค์กรต่าง ๆ ปรับตัวทำดิจิทัลทรานส์ฟอร์เมชันมากขึ้น ทำให้สามารถใช้ประโยชน์จากบริการดิจิทัลมาลดต้นทุนเพื่อการทดลองพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ ๆ ยกตัวอย่างด้านการชำระเงิน ในปัจจุบันการจ่ายเงิน/โอนเงินแบบทันทีโดยไม่มีค่าใช้จ่าย ที่ไหน-เวลาใดก็ได้กลายเป็นเรื่องปกติ ในช่วงโควิด การชำระเงินแบบอีเพย์เมนต์จึงยิ่งเติบโตอย่างก้าวกระโดดและกลายเป็นหนึ่งในช่องทางสำคัญที่ช่วยให้รัฐบาลต่าง ๆ กระจายมาตรการช่วยเหลือทางการเงินให้คนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โควิด-19 เร่งการเข้าสู่โลกดิจิทัลอย่างก้าวกระโดด และผลพวงหนึ่งของการที่โลกขยับเข้าสู่ดิจิทัลมากขึ้นคือการเข้าถึงข้อมูลและบริการต่าง ๆ ที่กว้างขวางยิ่งขึ้น หรือที่เรียกว่า Democratisation ของข้อมูลและบริการ

กล่าวได้ว่า การดำเนินชีวิตต้องปรับเปลี่ยนมาดูแลสุขภาพใส่ใจสุขภาพมากขึ้น สวมหน้ากากอนามัย หลีกเลี่ยงการสัมผัส หมั่นล้างมือให้สะอาดด้วยสบู่หรือใช้แอลกอฮอล์ เว้นระยะห่างระหว่างบุคคล และสังคม มีการตรวจวัดอุณหภูมิร่างกาย และระบบคัดกรองเมื่อไปยังสถานที่ต่าง ๆ งดหรือลดการเดินทางโดยไม่จำเป็น ให้ใช้ระบบออนไลน์ ทุกคนได้ทำกิจกรรมแบบดิจิทัล ออนไลน์ ทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อลดการสัมผัส ติดต่อกัน เช่น การใช้จ่าย การเงิน กล่าวคือ มาตรการที่ใช้ดำเนินการในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิต มีการพัฒนาใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเข้าช่วยเพื่อลดระยะห่าง (Social distancing) ทำให้กระทบกับวิถีชีวิต สังคม ที่ต้องปรับตัวครั้งสำคัญ นับว่าการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เป็นตัวเร่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้เร็วยิ่งขึ้น คนเริ่มปรับตัวให้คุ้นชินกับการดำเนินชีวิตรูปแบบใหม่ ก้าวเข้าสู่ยุคนิวนอร์มัล

การบริหารงบประมาณในยุคนิวนอร์มัล

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (2563) กล่าวเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณในยุคนิวนอร์มัลไว้ว่า การบริหารการเงิน มีมาตรการควบคุมหลักดังนี้

1. พิจารณาการใช้งบประมาณของสถานศึกษาสำหรับกิจกรรม การป้องกันการระบาดของโรคโควิด 19 ตามความจำเป็น และเหมาะสม
  2. จัดหาวัสดุอุปกรณ์ป้องกัน โรคโควิด 19 สำหรับนักเรียนและบุคลากรในสถานศึกษา เช่น หน้ากากผ้าหรือหน้ากากอนามัย เจลแอลกอฮอล์ สบู่ เปนตน
- มีมาตรการเสริม ดังนี้

1. ประสานงานและแสวงหาแหล่งทุน และการสนับสนุนจากหน่วยงาน องค์กรหรือภาคเอกชน เช่น ท้องถิ่น บริษัท ห้างร้าน เป็นต้น เพื่อสนับสนุนกิจกรรมการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคในสถานศึกษา

2. พิจารณาสรรหาบุคลากรเพิ่มเติม ในการดูแลนักเรียนและการจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2564, หนังสือราชการ) แจ้งแนวทางการดำเนินงานและบริหารงบประมาณการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) (เพิ่มเติม) ที่ ศธ 04006/ว 2348 ลงวันที่ 21 กรกฎาคม 2564 ดังนี้

1. รายการค่าจัดการเรียนการสอน เพิ่มเติมข้อความ หน้าที่ 39 ง. ลักษณะการใช้งบประมาณ ดังนี้ “โรงเรียนสามารถนำเงินอุดหนุน รายการนี้เพื่อไปใช้สนับสนุนการเรียนการสอนของครูได้ เช่น การเช่าซื้อ จัดหาซอฟต์แวร์สำหรับการสื่อสารทางไกล การจัดหาอุปกรณ์ที่ใช้เป็นเครื่องมือสนับสนุนการเรียน การสอนออนไลน์ของครู เป็นต้น” โดยโรงเรียนปรับแผนปฏิบัติการประจำปี/แผนการใช้จ่ายงบประมาณ เพื่อการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทั้งนี้แผนปฏิบัติการประจำปีต้องผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. รายการค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพิ่มเติมข้อความหน้า 22 ในกิจกรรมที่ 5.2.5 กิจกรรมการจัดการเรียนการสอนทางไกลในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เช่น การผลิตสื่อการเรียนการสอน ใบงาน แบบฝึกหัด และค่าใช้จ่ายในการติดตามและเยี่ยม บ้านนักเรียนที่เป็นค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าพาหนะ ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เพิ่มเติม “สามารถนำไปใช้ในการจัดหาอินเทอร์เน็ตซิม หรือซิมอินเทอร์เน็ตสำหรับนักเรียน เพื่อใช้ในการเรียนการสอน” เป็นต้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า มีนโยบายให้โรงเรียนปรับเปลี่ยนการบริหารงบประมาณในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เพื่อให้การใช้งบประมาณนั้น สอดคล้อง และเกิดประโยชน์สูงสุดในยุคนี้วนอร์มัล

การบริหารงานงบประมาณโรงเรียนมัธยมศึกษา

งบประมาณโรงเรียน

กระทรวงศึกษาธิการ (2546) กล่าวว่า การบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา หมายถึง การมุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการให้มีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหาร มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ และการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน ของสถานศึกษา รวมทั้งจัดหารายได้จากบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ส่งผลให้ เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน

อรสณีนียาห์ ศรีสองเมือง (2560) กล่าวว่า การบริหารงบประมาณ เป็นงานที่เกี่ยวกับการเงิน และพัสดุ ซึ่งเป็นงานที่อำนวยความสะดวกแก่งานต่าง ๆ มุ่งเน้นความเป็นอิสระ มีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ รวมทั้งการดำเนินงานตามแผน โครงการ กิจกรรม ที่สถานศึกษาจัดทำขึ้นเพื่อส่งเสริม พัฒนาการศึกษามีประสิทธิภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2563) กล่าวว่า สภาพปัจจุบันสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดำเนินการในการบริหารงบประมาณที่ได้รับมี 3 ประเภท ดังนี้

1. เงินงบประมาณ หมายถึง เงินที่ส่วนราชการได้รับตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือ เบิกจ่ายในรายจ่ายงบกลางรายจ่ายตามงบประมาณ จำแนกออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ รายจ่ายของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ และรายจ่ายงบกลาง

1.1 รายจ่ายของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ หมายถึง รายจ่ายซึ่งกำหนดไว้สำหรับแต่ละส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจโดยเฉพาะ จำแนกออกเป็น 5 ประเภทงบรายจ่าย ได้แก่ งบบุคลากร งบดำเนินงาน งบลงทุน งบเงินอุดหนุน และงบรายจ่ายอื่น

1.2 รายจ่ายงบกลาง หมายถึง รายจ่ายที่ตั้งไว้เพื่อจัดสรรให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ โดยทั่วไปใช้จ่าย ตามรายการ ได้แก่ เงินเบี้ยหวัดบำเหน็จบำนาญ เงินเลื่อนขั้นเลื่อนอันดับเงินเดือนและเงินปรีชวติข้าราชการ เงินสำรอง เงินสมทบ และเงินชดเชยของข้าราชการ เงินสมทบของลูกจ้างประจำ และค่าใช้จ่ายสวัสดิการของข้าราชการและลูกจ้าง

2. เงินนอกงบประมาณ หมายถึง เงินที่มีกฎหมายกำหนดไม่ต้องนำส่งเป็นรายได้แผ่นดินหรือเงินได้รับอนุญาตให้เก็บไว้ใช้จ่ายได้ตาม พ.ร.บ.วิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2502 มาตรา 24 ได้แก่

2.1 เงินรายได้สถานศึกษา ซึ่งเกิดจาก

- การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษาที่เป็นที่ราชพัสดุ ตามกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุและที่เป็นทรัพย์สินอื่น
- การบริการทางการศึกษาและค่าธรรมเนียมการศึกษาที่ไม่ขัดหรือแย้งกับนโยบายวัตถุประสงค์ และภารกิจหลักของสถานศึกษา
- เบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาการศึกษา และเบี้ยปรับที่เกิดจากผิดสัญญาการซื้อทรัพย์สินหรือจ้างทำของที่ดำเนินการโดยใช้เงินงบประมาณ
- เงินอื่น ๆ ที่สถานศึกษารับไว้เป็นกรรมสิทธิ์ เช่น รายได้จากการขายอาหาร เงินบำรุงการศึกษา เงินผ้าป่า เงินจากการจัดงานเลี้ยงศิษย์เก่า เงินที่เรียกเก็บจากนักเรียน เป็นต้น
- เงินที่มีผู้มอบให้ ได้แก่ เงินบริจาคที่ระบุวัตถุประสงค์ และเงินบริจาคที่ไม่ได้ระบุวัตถุประสงค์
- ค่าขายแบบรูปรายการ แยกพิจารณาได้ 2 กรณี

1 เงินที่ได้รับจากการขายแบบรูปรายการที่จัดทำขึ้นโดยใช้เงินงบประมาณแผ่นดิน หรือได้รับจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานถือว่าเป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน ต้องนำส่งคลัง เป็นได้แผ่นดิน

2 เงินที่ได้รับจากการขายแบบรูปรายการที่จัดทำขึ้นโดยใช้เงินรายได้สถานศึกษาถือเป็นรายได้สถานศึกษาที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

- เงินอุดหนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- เงินหลักประกันสัญญาที่ผู้ขายหรือผู้รับจ้างไม่รับคืนเมื่อพ้นกำหนดผูกพันตามสัญญา

2.2 เงินบริจาค ให้ถือปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการรับเงินหรือทรัพย์สิน ที่มีผู้บริจาคให้ทางราชการ พ.ศ. 2526

2.3 เงินภาษีหัก ณ ที่จ่าย คือ เงินที่เจ้าหน้าที่ผู้จ่ายเงินของส่วนราชการหักจากผู้ขายหรือผู้รับจ้างเพื่อนำส่งกรมสรรพากร

2.4 เงินลูกเสือ คือ เงินค่าบำรุงประจำปี ที่เก็บจากลูกเสือคนหนึ่งไม่เกินปีละ 5 บาท และการรับเงินให้ใช้ใบเสร็จรับเงินตามแบบที่กำหนด (ใบเสร็จรับเงินลูกเสือ)

2.5 เงินเนตรนารี คือ เงินค่าบำรุงประจำปี ที่เก็บจากเนตรนารีคนหนึ่งไม่เกินปีละ 5 บาท ในการรับเงินให้ใช้ใบเสร็จรับเงินตามแบบที่กำหนด (ใบเสร็จรับเงินลูกเสือ) การเก็บรักษาเงินให้นำฝากธนาคารตามข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติ

2.6 เงินยุวกาชาด คือ เงินค่าบำรุงประจำปี ที่เก็บจากยุวกาชาดคนหนึ่งไม่เกินปีละ 10 บาท และการรับเงินให้ใช้ใบเสร็จรับเงินตามแบบที่กำหนด (ใบเสร็จรับเงินยุวกาชาด) การเก็บรักษาเงินให้นำฝากธนาคารตามประกาศคณะกรรมการบริหารยุวกาชาด

2.7 เงินประกันสัญญา เป็นเงินนอกงบประมาณประเภทหนึ่งที่โรงเรียนรับจากผู้ขายหรือผู้รับจ้าง เมื่อทำสัญญาซื้อหรือสัญญาจ้าง ในอัตราร้อยละ 5 ของวงเงินในสัญญา เพื่อเป็นการประกันความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นจากการที่ผู้ขายหรือผู้รับจ้างไม่ปฏิบัติตามสัญญา

2.8 ค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน (เงินอุดหนุนทั่วไป) ประกอบด้วย

1) ค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน (เงินอุดหนุนทั่วไป) ได้แก่ ค่าจัดการเรียนการสอน (เงินอุดหนุนรายหัว/ปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน/ค่าอาหารนักเรียนประจำพักนอน) ค่าหนังสือเรียน ค่าอุปกรณ์การเรียน ค่าเครื่องแบบนักเรียน และค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพนักเรียน

2) เงินอุดหนุนโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียน (สอ.) การรับเงิน เมื่อรับทราบว่าเงินโอนเข้าบัญชีเงินฝากธนาคารของสถานศึกษาให้ออกใบเสร็จรับเงินให้กับส่วนราชการผู้เบิก

3. เงินรายได้แผ่นดิน หมายถึง เงินที่ส่วนราชการจัดเก็บหรือได้รับไว้เป็นกรรมสิทธิ์ตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือจากนิติกรรมหรือนิติเหตุ และไม่มีกฎหมายอื่นใดกำหนดให้ส่วนราชการเก็บไว้หรือหักไว้เพื่อจ่าย โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

3.1 เงินรายได้แผ่นดินของสถานศึกษาที่มีการจัดเก็บมีประเภทต่าง ๆ ดังนี้

- ค่าขายของเบ็ดเตล็ด ได้แก่ ค่าขายสิ่งของเก่าชำรุดที่จัดหาจากเงินงบประมาณ ค่าขายรูปราชการที่ใช้เงินจากเงินงบประมาณ

- ค่าธรรมเนียมเบ็ดเตล็ด ได้แก่ ค่าธรรมเนียมสอบแข่งขันลูกจ้างประจำ

- เงินเหลือจ่ายปีเก่าส่งคืน (ส่วนใหญ่เป็นเงินที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา)

3.2 ดอกเบี้ยจากบัญชีเงินฝากธนาคารประเภทออมทรัพย์ของเงินอุดหนุนทั่วไป

มาตรฐานการปฏิบัติงานงบประมาณโรงเรียนมัธยมศึกษา

สำนักบริหารงานกรมมัธยมศึกษาตอนปลาย (2562) กล่าวเกี่ยวกับมาตรฐานการปฏิบัติงานงบประมาณโรงเรียนมัธยมศึกษา ไว้ว่า ขอบข่ายงานการบริหารจัดการมัธยมศึกษา ด้านงานการเงินและพัสดุ ประกอบด้วย 4 ภารกิจ 13 ตัวชี้วัด ดังนี้

1 การบริหารการเงิน

มีการวางแผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณ/เงินนอกงบประมาณให้เหมาะสมสอดคล้องและถูกต้องกับระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง มีการดำเนินการเบิกจ่ายเงินตามแผนปฏิบัติการ มีการเบิกจ่ายเงินตามระเบียบ ภายในเวลาดำหนด มีการประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผน และนำผลไปปรับปรุงและพัฒนา และมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการ

2 การบริหารการเงินและบัญชี

- การทำหลักฐานการเงินและการบัญชี

มีการจัดทำหลักฐานการเงินและการบัญชี มีการจัดทำหลักฐานการเงินและการบัญชีครบถ้วน มีการจัดทำหลักฐานการเงินและการบัญชีเป็นปัจจุบันถูกต้อง มีการจัดเก็บหลักฐานเป็นระเบียบและปลอดภัย และมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการ

- การรับเงิน

การรับเงินทุกประเภท มีการออกไปเสร็จรับเงิน มีการลงบัญชีในสมุดเงินสด มีการจัดทำบัญชีในสมุดเงินสดถูกต้องเป็นปัจจุบัน มีการตรวจสอบหลักฐานการรับเงินตามระเบียบการเก็บรักษาเงิน และมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการ

- การจ่ายเงิน

การจ่ายเงินอยู่ภายในวงเงินที่ได้รับมอบอำนาจจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและมีหลักฐานในการจ่าย มีการลงบัญชีในสมุดเงินสด มีการลงบัญชีในสมุดเงินสดถูกต้องเป็นปัจจุบัน มีการตรวจสอบการจ่ายเงินตามระเบียบการเก็บรักษาเงิน และมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการ

- การเก็บรักษาเงิน

มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเก็บรักษาเงินตามระเบียบ มีการเก็บรักษาเงินเอกสารแทนตัวเงิน มีการปฏิบัติถูกต้องตามระเบียบการเก็บรักษาเงิน มีการนิเทศ กำกับ ติดตามและตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ และมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการ

- การควบคุมและตรวจสอบ

มีระบบการควบคุมการรับ-จ่ายเงิน มีการตรวจสอบการรับ-จ่ายเงินประจำวัน มีการตรวจสอบความถูกต้อง ตรงกันระหว่างยอดเงินคงเหลือในสมุดเงินสดกับรายงานเงินคงเหลือประจำวันโดยผู้บริหารสถานศึกษา มีการดำเนินการเกี่ยวกับรายงานการเงินตามที่ระเบียบ และกฎหมายกำหนดไว้ได้อย่างครบถ้วน และมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการ

- การประเมินผลการใช้จ่ายเงินตามแผนการใช้จ่าย

มีแผนการใช้จ่ายเงิน มีการใช้จ่ายเงินตามแผนปฏิบัติการ มีหลักฐานการควบคุมการใช้จ่ายเงินตามแผนปฏิบัติการ มีการนำผลการวิเคราะห์ไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาแผนการใช้จ่ายเงิน และมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการ

3 การบริหารงานพัสดุและสินทรัพย์

- การจัดซื้อ จัดจ้าง

มีการดำเนินการจัดซื้อ จัดจ้าง มีการดำเนินการจัดซื้อ จัดจ้าง มีการดำเนินการถูกต้องตามระเบียบทุกขั้นตอน มีการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างอย่างรวดเร็ว ทันเวลา และมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการ

- การจัดทำบัญชีวัสดุและทะเบียนครุภัณฑ์

มีการจัดทำบัญชีวัสดุและทะเบียนครุภัณฑ์ มีการจัดทำบัญชีวัสดุและทะเบียนครุภัณฑ์ ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน มีการจัดระบบการเก็บรักษาบัญชีวัสดุและทะเบียนครุภัณฑ์ มีการกำกับ ติดตาม ประเมินผลและนำผลมาปรับปรุงและพัฒนา และมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการ

- การบำรุงรักษาพัสดุ

มีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบเป็นลายลักษณ์อักษร มีการจัดสรรงบประมาณไว้เป็นค่าบำรุงรักษาพัสดุและมีแนวปฏิบัติการบำรุงรักษาพัสดุ มีการชี้แจงและแนะนำแนวปฏิบัติในการบำรุงรักษาพัสดุ มีการบำรุงรักษาพัสดุให้พร้อมต่อการใช้งาน และมีการกำกับ ติดตาม ประเมินผลและนำผลมาปรับปรุงและพัฒนา

- การตรวจสอบพัสดุประจำปี และการจำหน่ายพัสดุ

มีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบพัสดุตามระเบียบ มีการตรวจสอบการรับ-จ่ายพัสดุประจำปีตามระเบียบฯ มีการรายงานและผลการตรวจสอบพัสดุตามระเบียบพัสดุ มีการกำกับติดตาม ประเมินผลและนำไปปรับปรุงและพัฒนา และมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการ

- การจัดทำทะเบียนที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง

มีการจัดทำทะเบียนที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง มีการจัดทำทะเบียนที่ดินและสิ่งปลูกสร้างครบถ้วน มีการลงทะเบียนที่ดินและสิ่งปลูกสร้างถูกต้องและเป็นปัจจุบัน มีการจัดเก็บรักษาหลักฐานเรียบร้อยปลอดภัย และมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการ

4 การประเมินผลการดำเนินงานการเงินและพัสดุ

มีการประเมินผลการดำเนินงานการเงินและพัสดุโดยมีหลักฐานให้ตรวจสอบได้ มีการประเมินผลในระดับงานย่อยของงานการเงินและพัสดุ มีการนิเทศติดตามการดำเนินงานการเงินและพัสดุ มีการนำผลไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานการเงินและพัสดุ และมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการ

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การบริหารงานงบประมาณโรงเรียนมัธยมศึกษา มีขอบข่ายงานที่เกี่ยวข้องสามารถแบ่งได้เป็น 4 ด้าน คือ ด้านการเงิน ด้านการบัญชี ด้านการพัสดุ และการควบคุมผลการดำเนินงาน

บทสรุป

ความต้องการจำเป็น หมายถึง ความต้องการที่แท้จริง ซึ่งวิเคราะห์จากความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบันกับสภาพที่คาดหวังหรือสภาพที่ควรจะเป็น มีกระบวนการที่เป็นระบบในการหาความต้องการจำเป็น เพื่อให้ได้ข้อมูลในการตัดสินใจเลือกหาวิธีการแก้ไขหรือพัฒนาได้ตรงกับสภาพที่เป็นอยู่จริง เป็นเครื่องมือในการบริหารที่มีประสิทธิภาพ สามารถนำไปกำหนดแผนงานที่มีความสอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงาน และมีความชัดเจนในการดำเนินงาน สามารถให้คำตอบแก่บุคคลทั่วไปเกี่ยวกับการนำทรัพยากรไปใช้ในการพัฒนางานและสร้างความมั่นใจได้ว่าการปฏิบัติสนองความต้องการขององค์กรอย่างแท้จริง จึงมีการนำแนวคิดการประเมินความต้องการจำเป็นมาใช้ในการพัฒนา เพื่อกำหนดกลยุทธ์และแนวทางแก้ไขปัญหา โดยใช้เทคนิค ^{PNI} Modified ในการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา เพราะผลการวิจัยในทุกขั้นตอนจะให้ข้อมูลที่รองรับการตัดสินใจของผู้บริหาร

ยุคนิวนอร์มัล หมายถึง รูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีต พฤติกรรมหรือวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป อันเนื่องจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) จนแบบแผนและแนวทางปฏิบัติที่คนในสังคมคุ้นเคยอย่างเป็นปกติและเคยคาดหวังล่วงหน้าได้ต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีใหม่ภายใต้มาตรฐานใหม่ที่คุ้นเคย จึงอาจกล่าวได้ว่า ยุคนิวนอร์มัล คือ รูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ หรือวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป อันเนื่องมาจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) การดำเนินชีวิตต้องปรับเปลี่ยนมาดูแลสุขภาพใจ สุขภาพมากขึ้น สวมหน้ากากอนามัย หลีกเลี่ยงการสัมผัส หมั่นล้างมือให้สะอาดด้วยสบู่หรือใช้แอลกอฮอล์ เว้นระยะห่างระหว่างบุคคล และสังคม มีการตรวจวัดอุณหภูมิร่างกาย และระบบคัดกรองเมื่อไปยังสถานที่ต่าง ๆ งดหรือลดการเดินทางโดยไม่จำเป็น ให้ใช้ระบบออนไลน์ ทุกคนได้ทำกิจกรรมแบบดิจิทัล ออนไลน์ ทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อลดการสัมผัส ติดต่อกัน

เช่น การใช้จ่าย การเงิน กล่าวคือ มาตรการที่ใช้ดำเนินการในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิต มีการพัฒนาใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเข้าช่วยเพื่อลดระยะห่าง (Social distancing) ทำให้กระทบกับวิถีชีวิต สังคม ที่ต้องปรับตัวครั้งสำคัญ นับว่าการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เป็นตัวเร่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้เร็วยิ่งขึ้น มีนโยบายให้โรงเรียนปรับเปลี่ยนการบริหารงบประมาณในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เพื่อให้การใช้งบประมาณนั้นสอดคล้อง และเกิดประโยชน์สูงสุดในยุคนี้วนอร์มัล

งบประมาณที่โรงเรียนได้รับ ประกอบด้วย 1) เงินงบประมาณ 2) เงินนอกงบประมาณ และ 3) เงินรายได้แผ่นดิน เงินที่โรงเรียนได้รับอนุญาตให้เก็บไว้ใช้จ่าย คือ เงินนอกงบประมาณ ประเภทเงินที่มีความสำคัญอย่างมาก คือ เงินรายได้สถานศึกษา และค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน (เงินอุดหนุนทั่วไป ที่ควบคุมเงินในลักษณะเงินนอกงบประมาณ) ซึ่งต้องมีการดำเนินการตามกระบวนการ และขั้นตอน ต่าง ๆ การรับเข้าต้องมีหลักฐาน มีการออกใบเสร็จ การใช้จ่ายต้องมีแผนการปฏิบัติงาน แผนการใช้จ่ายรองรับ เพื่อจัดซื้อ-จัดจ้าง ยาวัสดุ ครุภัณฑ์ และอื่น ๆ ตามที่กำหนด จัดทำบัญชีให้ถูกต้องตามระเบียบของทางราชการ มีความชัดเจนมีหลักฐานตรวจสอบได้ กล่าวคือในการบริหารจัดการงานงบประมาณเมื่อได้รับจัดสรรงบประมาณ โรงเรียนต้องบริหารจัดการงบประมาณและใช้จ่ายเงินที่ได้รับจัดสรรให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการบริหารงานงบประมาณโรงเรียนมัธยมศึกษา มีขอบข่ายงานที่เกี่ยวข้องสามารถแบ่งได้เป็น 4 ด้าน คือ ด้านการเงิน ด้านการบัญชี ด้านการพัสดุ และการควบคุมผลการดำเนินงาน

องค์ความรู้ใหม่

การบริหารงานงบประมาณโรงเรียนมัธยมศึกษา มีขอบข่ายงานที่เกี่ยวข้อง 4 ด้าน คือ ด้านการเงิน ด้านการบัญชี ด้านการพัสดุ และการควบคุมผลการดำเนินงาน ในยุคนี้วนอร์มัลนี้ มีนโยบายให้โรงเรียนปรับเปลี่ยนการบริหารงบประมาณในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เพื่อให้การใช้งบประมาณนั้นสอดคล้อง และเกิดประโยชน์สูงสุดในยุคนี้วนอร์มัล อาทิ โรงเรียนต้องมีแผนงบประมาณเพื่อจัดสรรวัสดุครุภัณฑ์สำหรับรักษามาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ต้องมีการดำเนินการทางด้านบัญชีที่ถูกต้องตามกระบวนการและเป็นปัจจุบัน การมีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการ ในทุกขั้นตอนต้องเป็นไปตามกระบวนการมีหลักฐานสามารถตรวจสอบได้

เอกสารอ้างอิง

- กรมบัญชีกลาง. (2563). ข่าวกรมบัญชีกลาง ฉบับที่ 120/2563. 1-6.
- กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2563). คู่มือการปฏิบัติสำหรับสถานศึกษา ในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 . กรุงเทพมหานคร: บริษัท คิว แอดเวอร์ไทซิง จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ . กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). นโยบายและจุดเน้น ของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ 2564 (เพิ่มเติม). กรุงเทพมหานคร: การกระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). แนวทางการดำเนินงานตามโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ 2563. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กิ่งแก้ว เกตุสม. (2563). การประเมินความต้องการจำเป็นในการให้บริการของศูนย์ออกกำลังกาย Fitness SU. ED Center คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศิลปากร .
- นำชัย ชีววิวรรณ. (2563). COVID-19 โรคระบาดแห่งศตวรรษ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน.
- ยง ภู่วรรณ และยีน ภู่วรรณ. (กุมภาพันธ์ 2564). ชีวิตวิถีใหม่และความฉลาดทางดิจิทัล. เข้าถึงได้จาก [learningdq-dc.ku.ac.th: https://learningdq-dc.ku.ac.th/course/?c=2&l=2](https://learningdq-dc.ku.ac.th/course/?c=2&l=2)
- ราชบัณฑิตยสภา. (13 พฤษภาคม 2563). *บัญญัติศัพท์*. เข้าถึงได้จาก ราชบัณฑิตยสภา: <https://royalsociety.go.th/%e0%b8%9a%e0%b8%b1%e0%b8%8d%e0%b8%8d%e0%b8%b1%e0%b8%95%e0%b8%b4%e0%b8%a8%e0%b8%b1%e0%b8%9e%e0%b8%97%e0%b9%8c-new-normal/>
- วิจิต อิมอาร์มย์ . (2561). การศึกษาความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนการสอน วิชากีฬาศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉิน/สำนักสื่อสารความเสี่ยงฯ กรมควบคุมโรค. (2564). คู่มือรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (โควิด-19). กรุงเทพมหานคร: กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข.
- สันติธาร เสถียรไทย. (2564). *THE GREAT REMAKE สู่โลกใหม่*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). คู่มือการบริหารโรงเรียน ในโครงการพัฒนาการบริหารรูปแบบนิติบุคคล ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). *คู่มือเขตพื้นที่การศึกษา “กลุ่มบริหารการเงินและสินทรัพย์”*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). *แนวทางการดำเนินงานตามโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2562). *มาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2560 (ปรับปรุง พ.ศ. 2562)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักสรีรพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. (2563). *การวางแผนกลยุทธ์ขององค์กรภายหลังสถานการณ์โควิด-19*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2562). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- หน่วยตรวจสอบภายใน. (2561). *คู่มือการใช้จ่ายเงินอุดหนุนของสถานศึกษา*. เชียงใหม่: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4.
- อัญชลี เรือนแก้ว. (2560). *การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อรสิณียาห์ ศรีสองเมือง. (2560). *การประเมินความต้องการจำเป็นด้านการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- Altschuld. (1995). *Planning and Conducting needs assessments : A Practical Guide*. Thousand Oaks, CA, London, New Delhi: Sage Publication. Inc.
- Dick, w., Carey, L., & Carey, J. O. (2001). *the systematic design of intruction*. New York: Pearson Education.
- Kaufman, R., & English, F. W. (1981). *Need assessment concept and application*. Englewood Cliffs, NJ: Education Technology Publishes.
- Kaufman, Roger, Rojas, Alicia M., Mayer, Hanna. (1993). *Needs Assessment: A User's Guide*. Englewood Cliffs, NJ: Educational Technology Publications.
- Mc.Caslin, N.L. & Tibeziinda, J.P. . (2006). *Assessing Target Group Needs*. Rome: Food and Agriculture Organization (FAO) of the united Nations.
- Nufeltdt, V., & Guralnik, D. B. (1988). *Webster's New World dictionary of American language*. New York, NY: Webster's New World.
- Rouda และ Kusy . (1995). *Needs assessment : The first step*. Maldonado: Brandon Maldonado.
- Scriven, Michael, and Jane Roth. (1977). *Special Feature : Needs Assessment*. Evaluation News.

- Witkin, B. R. . (1984). *Assessing needs in education and social programe*. San Francisco, CA: Jossey-Boss Pubishers.
- Zhang Wenhong. (2563). *Prevention and Control of Covid-19 by Pro. Zhang Wenhong*. shanghai: Shanghai Scientific & Technical Publishers.
- Zhong Nanshan. (2563). *coronavirus 2019 prevention handbook*. Wuhan, China: Hubei Science and Technology Press.
- Zhou Wang. (2563). *coronavirus prevention handbook*. Wuhan, China: Hubei Science and Technology Press.